

Education at a Glance 2015: Eksternt sammendrag

Education at a Glance (EaG) er OECDs årlige indikatorrapport for utdanningssektoren. Rapporten gjør det mulig å sammenligne Norge med andre OECD-land når det gjelder ressursbruk, deltakelse og resultater av utdanning. Her er presentert noen av de viktigste resultatene i Education at a Glance 2015:

Utdanningsnivået i befolkningen

- En norsk 5-åring vil i gjennomsnitt tilbringe litt over 18 år i utdanning innen fylte 40. Lengst forventet tid i utdanning har 5-åringer i Australia, Belgia, Danmark, Finland, Island og Sverige, med 19 år eller mer. Snittet for alle 5-åringer i OECD er 17 år.
- 19 prosent i aldersgruppen 25-34 år i Norge har ikke fullført videregående opplæring (2014). I hele OECD er andelen 17 prosent.
- I Norge har 16 prosent av befolkningen mellom 30 og 34 år en mastergrad. Det er under snittet i EU og de andre nordiske landene. EaG 2015 gir for første gang mulighet til å sammenligne omfanget av lavere og høyere grads utdanning fra høyskole og universitet.
- Norge ligger også under snittet i EU og de andre nordiske landene når det gjelder hvor stor andel av befolkningen som forventes å ta en mastergrad. I Norge forventes 17 prosent å ta en mastergrad, mens det er henholdsvis 26 og 20 prosent som forventes å ta en mastergrad i våre naboland Danmark og Sverige.
- I Norge forventes det at 45 prosent av dagens ungdom avlegger en grad i høyere utdanning i løpet av livet, mot et OECD-snitt på 50 prosent.

Barnehagedekning og utgifter per barn

- Etter Danmark har Norge den høyeste barnehagedekningen blant toåringene. For treåringene er det flere land som har høyere barnehagedekning enn Norge: Frankrike og Israel 100 prosent, Belgia 98 prosent, Danmark, Island, New Zealand og Spania 96 prosent.
- Ingen OECD-land bruker mer penger på barnehage enn Norge, målt som andel av BNP. Norge bruker 2,1 prosent av fastlands-BNP på barnehage, Sverige 1,8 prosent, Island 1,7 prosent, Danmark 1,4 prosent og Finland 1,2 prosent.
- Finland og Sverige bruker mer penger per barn enn Norge målt i kroner og øre. Island, Danmark, New Zealand, Storbritannia og Australia ligger like bak Norge når det gjelder utgifter per barn i barnehage.

Deltakelse i høyere utdanning og voksenopplæring

- I aldersgruppen 20-29 år deltar 30 prosent i utdanning i Norge. Det er litt over gjennomsnittet på 28 prosent for alle OECD-land, men mindre enn de andre nordiske landene.
- I aldersgruppen 30-39 år deltar 7 prosent i utdanning i Norge, også dette er noe høyere enn OECD-snittet på 6 prosent, men lavere enn i Finland og Sverige der andelen er henholdsvis 16 og 14 prosent.
- Voksne mellom 25 og 64 år deltar i større grad i formell utdanning og andre organiserte opplæringsaktiviteter enn i de fleste andre OECD-land. Norge utmerker seg som et av landene som gir gode muligheter til utdanning og opplæring også for voksne med lav utdanning og svake ferdigheter.

Deltakelse i videregående opplæring

- Andel av befolkningen som forventes å fullføre videregående opplæring i løpet av livet, er noe lavere i Norge enn gjennomsnittet i OECD-landene.
- Fra 2005 til 2013 har andelen som forventes å fullføre videregående opplæring økt fra 80 til 85 prosent av et årskull i snitt for OECD-landene.
- I Norge har andelen som forventes å fullføre videregående opplæring i løpet av livet gått ned fra 90 til 83 prosent i samme periode. Nedgangen skyldes at det er relativt sett færre voksne som tar videregående, i forhold til innbyggertallet. EaG 2015 har ikke med tall for andel elever som gjennomfører på normert tid.
- Andelen unge voksne (25-34 år) i Norge som ikke har utdanning på videregående skole nivå har økt fra 17 prosent i 2010 til 19 prosent i 2014. SSB knytter hele denne veksten til økt innvandring. I 2014 var 25 prosent av de unge voksne som ikke hadde oppnådd videregående opplæring innvandrere.
- I OECD-området uteksamineres nesten like mange kandidater fra yrkesfaglige som studieforbereende programmer, og det er nesten like vanlig at jenter oppnår yrkeskompetanse som at gutter gjør det. Norge skiller seg ut med med en lav andel kandidater fra yrkesfaglige programmer og få jenter som tar fagbrev.

Internasjonale studenter

- Norge har 4 prosent internasjonale studenter, noe som er lavere enn i de andre nordiske landene og snittet i OECD. Gjennomsnittet for OECD-landene ligger på 9 prosent. Tallene omfatter studenter som tar en hel grad i et annet land enn hjemlandet, ikke de som er på utvekslingsopphold.
- I Norge er andelen internasjonale studenter 21 prosent på doktorgradsnivå, 7 prosent på masternivå og 2 prosent på bachelornivå. Både Sverige og Danmark har høyere andel internasjonale studenter på doktorgrads- og masternivå enn Norge.
- 7 prosent av norske studenter studerer i utlandet. Gjennomsnittet for alle OECD-land er 2 prosent.

Offentlige utgifter til utdanning

- Norge hadde i 2012 de høyeste utgiftene per elev/student i OECD etter Luxemburg. Det gjelder når man ser grunnopplæringen og høyere utdanning under ett, og omfatter både private og offentlige institusjoner. Utgifter per elev/student i Norge ligger på ca. 130.000 kroner i Norge mot ca. 89.000 kroner i gjennomsnitt i OECD, justert for innbyggernes kjøpekraft.
- I grunnopplæringen økte utgiftene med 25 prosent fra 2000 til 2012 i Norge, mens veksten i elevtallet i samme periode var på 9 prosent. Fra 2010 har det vært en liten nedgang i de totale utgiftene, samtidig som elevtallet økte med 2 prosent.
- Innenfor høyere utdanning ligger Norge på 7. plass i utgifter per student, etter Luxembourg, USA, Sveits, Storbritannia, Sverige og Canada
- Fire av fem studenter i høyere utdanning i Norge mottar lån og/eller stipend fra det offentlige. Norge og de øvrige nordiske land kjennetegnes av ingen eller lave studieavgifter og generøse utdanningsstøtteordninger sammenlignet med resten av OECD.

Læreres alder, inntekt og undervisningstid

- I Norge er andelen lærere over 50 år på barne- og ungdomstrinnet 33 prosent, mens andelen lærere over 50 år i videregående opplæring er 45 prosent. 18 prosent av lærere i videregående opplæring er over 60 år.
- Norske lærere har høyere begynnerlønn enn gjennomsnittet i OECD, men lavere topplønn. I Norge er høyeste lønn for grunnskolelærere 18 prosent mer enn begynnerlønnen. For lærere i videregående opplæring er den 24 prosent høyere. I OECD er gjennomsnittlig lønsspenn for lærere 66 prosent.
- Norge er ikke lenger blant de OECD-landene med færrest lovfestede undervisningstimer i grunnsopplæringen. De fleste andre land med 10-årig grunnskole har imidlertid høyere totalt timetall enn Norge.
- I Norge underviser lærere i videregående opplæring i underkant av 3 skoletimer per dag. I OECD underviser lærere i videregående skole i snitt 3,6 timer per dag. I Norge er det totalt 523 undervisningstimer per år, mot 643 undervisningstimer per år i OECD sett under ett. Tallene gjelder lærere på studieforbereende program.
- Norge er et av seks land som ikke har noen lovpålagt evaluering av lærere eller skoleledere. Mange land har dette som et ledd i sertifisering av lærere eller som utviklingstiltak. I de fleste land med lovpålagte vurderinger, gjøres dette av rektor eller andre kolleger ved skolen.

Utdanning og deltakelse i arbeidsmarkedet

- Utdanning har stor betydning for sysselsetting og arbeidsledighet i hele OECD. Norge har høyest deltakelse i arbeidsmarkedet for høyt utdannede med over 90 prosent. Sysselsettingen blant personer som ikke har gjennomført videregående opplæring har sunket med tre prosentpoeng siden år 2000, til 62 prosent i 2014. Norge har den klart laveste arbeidsledigheten i OECD på tvers av utdanningsnivå, kjønn og alder.
- I Norge har mange høyt utdannede kvinner i alderen 25-34 år redusert arbeidstid (21 prosent). For aldersgruppen 35-44 år er likevel andelen heltidsansatte kvinner høyere i Norge (86 pst.) enn gjennomsnittet for OECD (77 pst.).
- I Norge har menn 28 prosent høyere sannsynlighet enn kvinner for å tilhøre det øverste inntektsnivået, også når det kontrolleres for utdanning. Det er kun Japan og Nederland som kan vise til større kjønnsforskjeller.

